

РЕДКОШЕСЬ К.О.

студент 2-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету

МІСЦЕ ПРОКУРАТУРИ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Із здобуттям Україною незалежності починається і нова сторінка в історії прокуратури нашої держави. Видатною подією доленосного значення стало прийняття 28 червня 1996 р. нової Конституції України. Вирішальну роль вона відіграла і у визначенні прокуратури України як єдиної системи, присвятивши їй окремий розділ. Це зумовлено тим, що прокуратура виконує функції та повноваження, які є самостійним видом державної діяльності.

Становлення і розвиток прокуратури суверенної України припали на складний період глобальних перетворень у всіх галузях суспільного життя. Він позначився багатьма негативними явищами: зтяжною економічною кризою, політичною нестабільністю, соціальними негараздами, правовим нігілізмом, вибухом злочинності [1].

Конституцією України та Законом "Про прокуратуру", що діє сьогодні з багатьма змінами і доповненнями, передбачено чотири функції прокуратури:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законом;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Державна влада у відповідності з Конституцією України здійснюється на засадах її поділу на: законодавчу, виконавчу та судову. Якщо проаналізувати функції прокуратури України і особливо залишену функцію з загального нагляду та досудового слідства можна дійти висновку, що органи прокуратури не відносяться до жодної із названих гілок влади. Чому?

По-перше, органу законодавчої влади не властиво виконувати функцію слідства, представництва інтересів держави та громадян у судах та підтримання державного обвинувачення.

По-друге, органу виконавчої влади не властиво виконання вище-названих, а також наглядових функцій.

По-третє, органу судової влади не властиво здійснювати наглядові функції та функцію досудового слідства.

Якщо колись прокуратура України буде позбавлена функцій загального нагляду, а також функцій досудового слідства, тоді безсумнівно вона буде забезпечувально-судовим органом, тобто репрезентуватиме судову владу.

Тепер зупинимось на ролі прокуратури у побудові правової держави.

Органи прокуратури становлять єдину централізовану систему з підпорядкуванням нижчим за рангом прокурорів вищим і Генеральному прокуророві, і здійснюють свої повноваження гласно, незалежно від органів державної влади і місцевого самоврядування, інформуючи їх про стан законності і правопорядку.

Прокурорський нагляд має за мету забезпечення верховенства закону, зміцнення законності, захист прав і свобод людини і громадянина, а також - інтересів суспільства і держави.

Суть цього основного напрямку діяльності органів прокуратури полягає в діях щодо виявлення, припинення, усунення й попередження порушень законів і підзаконних нормативно-правових актів державними і громадськими органами і організаціями, будь-якими юридичними особами.

Якщо проаналізувати ст.1 Закону "Про прокуратуру", в якій розкрито суть прокурорського нагляду, то можна зробити висновок про те, що поза цим наглядом залишаються лише Верховна Рада України, Президент та суди [2,с. 97-98]

Для забезпечення принципу незалежності прокурорів у здійсненні повноважень законодавством заборонено їм входити до складу комісій, комітетів та інших колегіальних органів, утворюваних місцевими радами або їх виконавчими органами. Сумісництво служби в органах прокуратури з роботою на підприємствах, в установах чи організаціях, а також з будь-яким підприємством не допускається, за винятком наукової і педагогічної діяльності [1].

Статтею 122 Конституції встановлено, що прокуратуру України очолює Генеральний прокурор України. Він призначається на посаду за згодою Верховної Ради України та звільняється з посади Президентом України. Верховна Рада України може висловити недовіру Генеральному прокуророві України, що має наслідком його відставку з посади. Визначено строк повноважень Генерального прокурора України - п'ять років [3].

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про прокуратуру» систему органів прокуратури становлять: Генеральна прокуратура України, прокуратури Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя (на правах обласних), міські, районні, міжрайонні, інші прирівняні до них прокуратури, а також військові прокуратури. До органів військових прокуратур належать військові прокуратури регіонів і військова прокуратура Військово-Морських Сил України (на правах обласних), військові прокуратури

гарнізонів (на правах міських). Штатну чисельність органів прокуратури України в межах фонду заробітної плати затверджує Генеральний прокурор України [4].

Генеральну прокуратуру України очолює Генеральний прокурор України, який має першого заступника та заступників. Структуру Генеральної прокуратури складають: її керівництво, галузеві управління, відділи, інші структурні підрозділи. У Генеральній прокуратурі утворюється колегія у складі Генерального прокурора України (голова), його першого заступника, заступників, прокурора Автономної Республіки Крим, інших керівних працівників органів прокуратури [3].

Здійснюючи нагляд за додержанням і застосуванням законів на території України, беручи участь у законодавчому процесі шляхом участі у засіданнях Верховної Ради України та її органів, інформуючи депутатів про стан законності в державі тощо, органи прокуратури взаємодіють із законодавчою владою, сприяючи у виконанні її безпосередніх завдань.

Наглядаючи за додержанням законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, іншими органами державного і господарського управління й контролю і т.д., а також за законністю виданих ними правових актів, прокурор сприяє також здійсненню й виконавчої влади в рамках закону.

Використовуючи своє, переважно імперативне, право реагувати на незаконні судові рішення (за аналогією з таким самим, але диспозитивним правом інших учасників судового розгляду) прокурори допомагають і судовій владі у забезпеченні правосуддя [2,с.100].

Отже, реалізуючи свої повноваження, органи прокуратури обслуговують усі три гілки влади. Саме тому, на відміну від конституцій багатьох держав (РФ, Білорусії та ін.) норми, що регламентують діяльність прокуратури, у Конституції України розміщені в окремому розділі. Така ситуація, як видається, позитивно сприяє повазі не лише до судових органів, а й до прокуратури, що також є ознакою правової держави, якою хоче бути Україна.

Список використаних джерел:

- 1.Офіційний веб-портал Генеральної прокуратури України. Завдання та функції прокуратури. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/task_functions_gpu.html.
- 2 . В. Т. Маляренко. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / Маляренко В.Т., К.: Юрінком Інтер , 2007. – 200 с.
3. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. - Х.: ФОП Співак В.Л., – 2013. – 48с.
4. Про Прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 року // ВВр. - 1991. - № 1789. – 29с.